

Opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni v súvislosti s výkonom rozsudkov vrátane výkladu ustanovení príslušných právnych predpisov o obnove konania v súlade s praxou Výboru ministrov Rady Európy

JUDr. Marica Pirošková
zástupkyňa vlády SR pred ESLP

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd:

- o prvý medzinárodný dokument v oblasti ľudských práv, ktorý sa usiloval o ochranu širokého okruhu občianskych a politických práv
- 1) tým, že prevzal formu zmluvy právne záväznú pre jej vysoké zmluvné strany,
- 2) tým, že zaviedol systém kontroly jeho dodržiavania na vnútroštátnej úrovni.

Právo na individuálnu sťažnosť

- o najrevolučnejší príspevok Dohovoru
- o právomoc Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Súd“) prijímať individuálne sťažnosti
- o zaručené článkom 34 Dohovoru, ktorý znie:

„Súd môže prijímať sťažnosti od **ktoréhokoľvek jednotlivca, mimovládnej organizácie alebo skupiny osôb**, ktoré sa považujú za poškodené v dôsledku porušenia **práv priznaných Dohovorom alebo protokolmi k nemu jednou zo zmluvných strán**. Zmluvné strany sa zaväzujú, že nebudú žiadnym spôsobom brániť účinnému výkonu tohto práva.“

Podmienky prijateľnosti sťažnosti

Článok 35 Dohovoru znie:

„1. Súd môže prejednávať vec až **po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych opravných prostriedkov**, podľa všeobecne uznávaných pravidiel medzinárodného práva a v lehote **šiestich mesiacov odo dňa, keď bolo prijaté konečné rozhodnutie**.

2. Súd nebude posudzovať individuálnu sťažnosť predloženú podľa článku 34, ktorá je

- a) **anonymná**, alebo
- b) **v podstate rovnaká ako sťažnosť** už predtým posudzovaná Súdom, alebo ktorá je už predmetom iného medzinárodného vyšetrovacieho alebo zmierovacieho konania a neobsahuje žiadne nové relevantné skutočnosti.

Podmienky prijateľnosti sťažnosti

3. Súd vyhlási za neprijateľnú každú individuálnu sťažnosť predloženú podľa článku 34, ak dospeje k záveru, že

- a) sťažnosť je **nezlučiteľná s ustanoveniami dohovoru alebo jeho protokolov, je zjavne nepodložená** alebo je **zneužitím práva podať sťažnosť**; alebo
- b) sťažovateľ **neutrpel podstatnú ujmu** s výnimkou prípadov, **keď dodržiavanie ľudských práv** zaručených dohovorem a jeho protokolmi **vyžaduje preskúmanie** podstaty sťažnosti, a za predpokladu, že žiaden prípad nemôže byť odmietnutý z uvedeného dôvodu, ak **nebol riadne preskúmaný domácim súdom**.

4. Súd odmietne každú sťažnosť, ktorú považuje za neprijateľnú podľa tohto článku. Môže tak rozhodnúť v ktoromkoľvek štádiu konania.

Postavenie Dohovoru v právnom poriadku Slovenskej republiky

- o ČSFR ratifikovala Dohovor v znení protokolov č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 **18. marca 1992**.
- o Slovenská republika **sa znovu prihlásila k záväzkom, ktoré pre ňu ako pre jeden z nástupníckych štátov vyplývajú z Dohovoru a protokolov, ktoré ČSFR ratifikovala**, a to v rozsahu výhrad urobených pri ratifikácii. Tieto záväzky potvrdila NR SR aj v uznesení z 3. decembra 1992.
- o U nás došlo **k včleneniu medzinárodných zmlúv o ľudských právach, vrátane Dohovoru, do vnútroštátneho právneho poriadku** ustanovením § 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia ČSFR. V zmysle tohto ustanovenia majú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách ratifikované ČSFR prednosť pred zákonom. Na toto ustanovenie nadviazal článok 11 ústavy, podľa ktorého majú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, **prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd**.

Postavenie Dohovoru v právnom poriadku Slovenskej republiky

- o Následne, 1. júla 2001, nadobudol účinnosť ústavný zákon č. 90/2001 Z. z., ktorým bol z ústavy vypustený článok 11 a ústava bola *inter alia* doplnená o článok 154c. V zmysle článku 154c ústavy sú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., **súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.** Dohovor patrí do tejto kategórie medzinárodných zmlúv.
- o Konštantná judikatúra ústavného súdu k článku 154c ústavy (napr. I. ÚS 36/02):

„Dohovor a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväznú výkladovú smernicu pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave ústavy, a tým normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť.“

Záväznosť rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva:

Článok 46 Dohovoru znie:

„1. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že sa budú riadiť právoplatným rozsudkom súdu vo všetkých prípadoch, ktorých sú stranami.

2. Právoplatný rozsudok súdu sa doručí Výboru ministrov, ktorý dohliada na jeho výkon.

Závaznosť rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva:

3. Ak Výbor ministrov dospeje k záveru, že dohľad nad výkonom právoplatného rozsudku bráni problém spojený s **výkladom rozsudku**, môže vec predložiť Súdu na výrok o otázke výkladu. Rozhodnutie o predložení veci súdu vyžaduje **dvojtretinovú väčšinu hlasov** zástupcov oprávnených zasadať vo Výbore ministrov.

4. Ak Výbor ministrov dospeje k záveru, že sa Vysoká zmluvná strana **odmieta riadiť právoplatným rozsudkom v spore**, ktorého je stranou, môže po doručení formálneho upozornenia danej strane rozhodnutím prijatým **dvojtretinovou väčšinou** hlasov zástupcov oprávnených zasadať vo Výbore ministrov **predložiť Súdu otázku, či táto strana porušila svoj záväzok podľa odseku 1.**

Závaznosť rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva

5. Ak Súd **skonštatuje porušenie odseku 1, predloží prípad Výboru ministrov na zváženie prijatia opatrení.** Ak Súd skonštatuje, že nedošlo k porušeniu odseku 1, predloží prípad Výboru ministrov a ten uzavrie jeho skúmanie.

Závaznosť rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva

Článok 46 ods. 1 Dohovoru implicitne obsahuje povinnosť **odstrániť alebo napraviť zistené porušenie Dohovoru, prípadne poskytnúť nápravu**, ak nie je možné *restitutio in integrum*. Voľba prostriedkov nápravy **patrí štátu**, ktorý má iba medzinárodnoprávnu povinnosť na dosiahnutie uvedeného výsledku.

Môže ísť o - **individuálne**
- alebo **všeobecné opatrenia**

Individuálne opatrenia

Individuálne opatrenia sa vykonávajú vo vzťahu k sťažovateľovi. Môže ísť o:

- vyplatenie spravodlivého zadosťučinenia
- navrátenie do pôvodného stavu
- vymazanie záznamu odsúdenia z registra trestov,
- udelenie povolenia na pobyt

Navrátenie do pôvodného stavu

- je štát povinný vykonať **v závažných prípadoch porušenia Dohovoru**

- 1) vo veciach trestného charakteru
- 2) pri obmedzení spôsobilosti sťažovateľa na právne úkony
- 3) pri vyhostení a ochrane práv sťažovateľa podľa článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)
- 4) vo veciach namietaných porušení práv podľa článku 6 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), napríklad porušení práva byť prítomný na pojednávaní, práva na verejné prerokovanie vecí, práva na nezávislý a nestranný súd, práva na prístup k súdu či pri porušení práva na kontradiktórne konanie

Navrátenie do pôvodného stavu

Dňa 19. januára 2001 Výbor ministrov schválil rezolúciou č. R (2000) 2 odporúčanie členským štátom o obnove alebo opätovnom prerokovaní niektorých prípadov na vnútroštátnej úrovni na základe rozsudkov Súdu.

V odporúčaní sa okrem iného uvádza, že skúsenosti Výboru ministrov pri vykonávaní dohľadu nad výkonom rozsudkov Súdu ukázali, že za určitých okolností obnova konania, resp. opätovné prerokovanie prípadu predstavuje najúčinnější, ak nie jediný prostriedok na dosiahnutie *restitutio in integrum*.

Výbor ministrov týmto odporúčaním preto vyzval zmluvné strany, aby preskúmali svoje vnútroštátne právne poriadky s cieľom zabezpečiť, aby v nich existovali primerané možnosti na opätovné prerokovanie vecí vrátane obnovy konania v prípadoch, v ktorých Súd zistil porušenie Dohovoru.

Navrátenie do pôvodného stavu

Odporúčanie sa zmieňuje predovšetkým o prípadoch, keď poškodená strana naďalej trpí vážnymi negatívnymi dôsledkami spôsobenými sporným vnútroštátnym rozhodnutím, ktoré nie sú dostatočne napravené spravodlivým zadosťučinením a nemôžu byť odstránené inak, než opätovným prerokovaním veci, resp. obnovou konania a rozsudok Súdu vedie k záveru, že napadnuté vnútroštátne rozhodnutie je v merite veci v rozpore s Dohovorom, alebo zistené porušenie spočíva v procesných pochybeniach alebo nedostatkoch takej závažnosti, ktorá vrhá vážne pochybnosti na výsledok vnútroštátneho konania, ktoré bolo predmetom sťažnosti.

Navrátenie do pôvodného stavu – trestné konanie

V právnom poriadku Slovenskej republiky existuje možnosť obnovy konania na základe rozsudku ESJP

- v trestnom konaní

Podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku, je skutočnosťou súdu „skôr neznámou“ odôvodňujúcou povolenie obnovy konania „aj rozhodnutím Európskeho súd pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak **negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno inak napraviť**“.

Navrátenie do pôvodného stavu – trestné konanie

- o Obnova trestného konania na základe rozsudku Súdu je namieste tak v prípadoch, keď Súd dospel k záveru, že odsúdením sťažovateľa došlo **k porušeniu hmotných práv zaručených Dohovorom** (napríklad jeho práva na slobodu prejavu zaručeného článkom 10 Dohovoru alebo jeho práva na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva zaručeného článkom 9 Dohovoru), ako aj v prípadoch, v ktorých Súd dospel k záveru o **porušení procesných práv sťažovateľa zaručených Dohovorom**. Ide predovšetkým o tie procesné práva, ktoré sú obsiahnuté v článku 6 Dohovoru – právo na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom, právo byť prítomný na pojednávaní, právo vypočúvať alebo dať vypočuť svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe, princíp prezumpcie nevinoty, princíp rovnosti zbraní atď. Procesné pochybenia alebo nedostatky musia byť také **závažné, že v ich dôsledku vznikajú vážne pochybnosti o výsledku vnútroštátneho konania, ktoré bolo predmetom sťažnosti.**

Navrátenie do pôvodného stavu – trestné konanie

- o Napr. rozsudok *Skalka proti Poľsku* z 27. mája 2003, *Manoussakis a ďalší proti Grécku* z 25. septembra 1996.
- o Napr. rozsudok *Gençel proti Turecku* z 23. októbra 2000, *Dolaşan proti Turecku* z 18. januára 2005, *Özdoğan proti Turecku* z 18. januára 2005, *Tekin a Taştan proti Turecku* z 18. januára 2005, *Biyın Laşgîn proti Turecku* z 3. februára 2005 a *Öcalan proti Turecku* z 12. mája 2005.
- o Napr. rozsudok *Sibaud proti Francúzsku* z 18. januára 2005, *Destrehan proti Francúzsku* z 18. mája 2004, *Rachdad proti Francúzsku* z 13. novembra 2003.

Navrátenie do pôvodného stavu – trestné konanie

- o Pokiaľ ide o Slovenskú republiku, prvýkrát bolo trestné konanie na základe rozsudku Súdu obnovené v prípade **Klein proti Slovenskej republike** (rozsudok z 31. októbra 2006).
- o Súd vo svojom rozsudku konštatoval, že Slovenská republika odsúdením sťažovateľa pre trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 198 Trestného zákona porušila jeho právo na slobodu prejavu, zaručené článkom 10 Dohovoru. Dňa 30. januára 2008 Okresný súd Košice I povolil obnovu trestného konania a zrušil príslušné odsudzujúce rozhodnutia okresného a krajského súdu. Následne Okresný súd Košice I začal na základe pôvodnej obžaloby nové konanie, v ktorom **bol sťažovateľ oslobodený** 19. septembra 2008.
- o Na základe týchto skutočností a zároveň skonštatujúc, že Slovenská republika splnila svoj záväzok podľa článku 46 ods. 1 Dohovoru, Výbor ministrov rozhodol o ukončení sledovania výkonu tohto prípadu rezolúciou CM/ResDH(2011)156 prijatou 14. septembra 2011.

Navrátenie do pôvodného stavu – trestné konanie

- o rozsudok **Zachar a Čierny proti Slovenskej republike** z 21. júla 2015
- o Súd skonštatoval porušenie práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie, zaručené článkom 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru z toho dôvodu, že v trestnom konaní nebolo dodržané právo sťažovateľov na pomoc obhajcu už od začiatku policajného vypočúvania a tento nedostatok nebol napravený ani v neskoršom priebehu konania. Sťažovatelia boli v trestnom konaní uznaní vinnými a odsúdení na trest odňatia slobody. Po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku sťažovatelia ihneď požiadali o obnovu konania na základe slovenského Trestného poriadku. Žiadosti o obnovu konania sa 1. decembra 2015 vyhovel a trestné konanie, v ktorom boli sťažovatelia odsúdení, sa obnovilo. V tomto obnovenom konaní bol následne zrušený odsudzujúci rozsudok a v konaní sa pokračuje.
- o Na základe týchto skutočností a zároveň skonštatujúc, že Slovenská republika splnila svoj záväzok podľa článku 46 ods. 1 Dohovoru, Výbor ministrov rozhodol o ukončení sledovania výkonu tohto prípadu rezolúciou CM/ResDH(2016)294 prijatou 18. októbra 2016.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- v občianskom súdnom konaní

§ 397 v písm. d) Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 upravujúceho prípustnosť žaloby na obnovu konania znie nasledovne „d) *Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody strany a závažné dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným spravodlivým zadosťučinením*“.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

Predchádzajúca právna úprava: Možnosti podania návrhu na obnovu konania zakotvené v § 228 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa rozšírili s účinnosťou od 1. septembra 2005 o písmeno d), podľa ktorého možno právoplatný rozsudok napadnúť návrhom na obnovu konania, „*ak Súd dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody účastníka konania a závažné dôsledky tohto porušenia neboli náležite odstránené priznaným primeraným finančným zadosťučinením.*“ V tomto prípade možno podať návrh na obnovu konania aj po troch rokoch od právoplatnosti rozsudku.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Napríklad v prípade **Gencel proti Turecku** (rozsudok z 23. októbra 2003) Súd dospel k záveru, že konštatovanie porušenia práva predstavuje samo osebe dostatočné spravodlivé zadosťučinenie za akúkoľvek nemajetkovú ujmu, ktorú sťažovateľ utrpel. O náhradu nákladov a výdavkov vynaložených v konaní pred Súdom a vnútroštátnymi orgánmi sťažovateľ nepožiadala. Napriek tomu Súd vo svojom rozsudku uviedol, že vzhľadom na to, že sťažovateľ bol odsúdený tribunálom, ktorý nebol nezávislý a nestranný, by v zásade bolo najvhodnejšou nápravou opätovné prerokovanie veci alebo obnova konania nezávislým a nestranným súdom, ku ktorému má dôjsť v dohľadnom čase.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Berúc do úvahy uvedené, ako aj odporúčanie Výboru ministrov č. R (2000) 2 upozorňujeme, že vo vnútroštátnom právnom poriadku by mala byť zakotvená možnosť obnovy konania bez ohľadu na to, či Súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie alebo nie.
- o Dôležité je, či **poškodená strana naďalej trpí vážnymi negatívnymi dôsledkami spôsobenými sporným vnútroštátnym rozhodnutím, ktoré nie sú dostatočne napravené spravodlivým zadosťučinením (ktorým môže byť aj konštatovanie porušenia práva) a nemôžu byť odstránené inak ako obnovou konania.**
- o Takýmto spôsobom malo byť aplikované aj písmeno d) § 228 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, t. j. vnútroštátne sudy mali skúmať aj v prípadoch, v ktorých Súd finančné zadosťučinenie nepriznal, či účastník konania naďalej trpí vážnymi negatívnymi dôsledkami spôsobenými sporným vnútroštátnym rozhodnutím.
- o Ustanovenie Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 upravené v § 397 v písm. d) bolo z uvedených dôvodov zmenené.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Ustanovenie je potrebné aplikovať nasledovne:
- o Ak došlo k porušeniu procesných práv zaručených Dohovorom, je podmienkou obnovy konania to, že **procesné pochybenia alebo nedostatky musia byť také závažné, že v ich dôsledku vznikajú vážne pochybnosti o výsledku vnútroštátneho konania, ktoré bolo predmetom sťažnosti.**
- o V prípade porušenia hmotných práv zaručených Dohovorom je obnova konania aktuálna, ak negatívne dôsledky spôsobené sporným vnútroštátnym rozhodnutím **nie sú dostatočne napravené priznaným spravodlivým zadosťučinením a nemôžu byť odstránené inak ako obnovou konania.** V tomto ohľade treba preskúmať výrok Súdu o spravodlivom zadosťučinení a zamedziť tomu, aby došlo k odškodneniu sťažovateľa opakovane.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o rozsudok **Paulík proti Slovenskej republike** z 10. októbra 2006
- o Súd dospel k záveru o porušení práva sťažovateľa na rešpektovanie jeho súkromného života zaručeného článkom 8 Dohovoru, pretože sťažovateľ nemohol v zmysle slovenského právneho poriadku zaprieť otcovstvo, ktoré bolo v jeho prípade v 70-tych rokoch určené súdom na základe výsledku krvnej skúšky, a to napriek tomu, že v roku 2004 vykonaná analýza DNA vzorky jeho otcovstvo vylúčila. Súd poznamenal, že sťažovateľova domnelá dcéra I. má takmer 40 rokov, má svoju vlastnú rodinu a nie je závislá od výživného od sťažovateľa. Všeobecný záujem na ochrane jej práv stratil v mnohom na význame v porovnaní s časom, keď bola dieťaťom. Súd ďalej uviedol, že I. sama iniciovala skúšku DNA a uviedla, že nemá nič proti tomu, aby zaprel otcovstvo. Poznamenal, že neexistencia postupu, ktorým by bolo možné zosúladiť právny stav s biologickou realitou, ide proti želaniam dotknutých osôb a nikomu neprináša úžitok.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Súd dospel aj k záveru o porušení článku 14 Dohovoru, ktorý zakazuje diskrimináciu z dôvodu, že matky, ako aj otcovia, ktorých otcovstvo bolo prezumované na základe zákona č. 94/1963 Zb., mali právo na zapretie otcovstva aj po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty, kým v konkrétnom prípade sťažovateľ nemal k dispozícii žiaden postup, ktorým by mohol napadnúť určenie svojho otcovstva. Podľa Súdu išlo o rozdielne zaobchádzanie s osobami v analogických situáciách, pričom poznamenal, že medzi sledovaným cieľom a prostriedkami použitými na jeho dosiahnutie nebola zachovaná spravodlivá rovnováha. Súd priznal sťažovateľovi z titulu nemajetkovej ujmy 5 000 eur a 1 800 eur ako náhradu nákladov a výdavkov.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Sťažovateľ sa na základe § 228 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku obrátil na okresný súd s návrhom na obnovu konania v časti návrhu o určenie otcovstva. Dňa 21. augusta 2007 Okresný súd Bratislava I súd obnovu konania povolil, 3. októbra 2007 vyhlásil rozhodnutie v obnovenom konaní a 2. apríla 2008 Matričný úrad v Nitre zmenil zápis v knihe narodení odstrániac odkaz na sťažovateľa ako otca. Následne bol vydaný nový rodný list, v ktorom nebol uvedený sťažovateľ ako otec a v kolónke otec bolo uvedené „neznámy“.
- o Aj na základe týchto skutočností Výbor ministrov skonštatoval, že Slovenská republika splnila svoj záväzok podľa článku 46 ods. 1 Dohovoru a rozhodol o ukončení sledovania výkonu tohto prípadu rezolúciou CM/ResDH(2013)195 prijatou 26. septembra 2013.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o rozsudok *Ringier Axel Springer, a.s. proti Slovenskej republike* z 26. júna 2011
- o Súd vyslovil porušenie článku 10 Dohovoru z toho dôvodu, že Slovenská republika porušila právo sťažujúcej sa spoločnosti na slobodu prejavu, keď slovenské súdy zaviazali sťažujúcu sa spoločnosť v konaní na ochranu osobnosti uverejniť ospravedlnenie a zaplatiť finančnú čiastku ako nemajetkovú ujmu. Sťažujúca sa spoločnosť požiadala o obnovu pôvodného konania o žalobe na ochranu osobnosti a tejto žiadosti sa 9. novembra 2011 vyhovel. V dôsledku toho a berúc do úvahy ďalšie všeobecné opatrenia vykonané Slovenskou republikou, Výbor ministrov ukončil sledovanie výkonu tohto prípadu rezolúciou CM/ResDH(2013)95 z 29. mája 2013. V tomto prípade boli podmienky obnovy konania splnené, pretože sťažovateľ si v konaní pred Súdom neuplatnil nárok na spravodlivé zadosťučinenie.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o V ostatných prípadoch, v ktorých Súd skonštatoval porušenie práva na slobodu prejavu a sťažovatelia si uplatnili nárok na spravodlivé zadosťučinenie tomu tak nebolo, pretože **náprava bola sťažovateľom zabezpečená priznaným spravodlivým zadosťučinením** – to, čo boli povinní zaplatiť žalobcovi vo vnútroštátnom konaní získali z titulu majetkovej škody (sumu rovnajúca sa náhrade nemajetkovej ujmy a trovám, ktoré museli zaplatiť na základe vnútroštátnych rozsudkov) a Súd im priznal za zistené porušenie aj nemajetkovú ujmu.
- o V týchto prípadoch ústavné sťažnosti podané sťažujúcou spoločnosťou boli odmietnuté ako zjavne neopodstatnené. Ústavný súd nezistil žiadnu ústavne relevantnú svojvôľu v odôvodnení rozhodnutí všeobecných súdov a riadil sa svojim názorom, že všeobecný súd môže byť nositeľom „sekundárnej zodpovednosti“ za porušenie základných práv a slobôd hmotného charakteru, len ak boli porušené ústavno-procesné pravidlá. Keďže v tomto prípade žiadne porušenie ústavno-procesných pravidiel nebolo namietané, ústavný súd uviedol, že nemôže byť porušené ani žiadne hmotné právo.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o rozsudok **Mráz a ďalší proti Slovenskej republike** z 25. novembra 2014
- o Súd rozhodol, že Slovenská republika porušila právo zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru. Prípád sa týkal pozemkov v Košiciach, ktoré boli v 80-tych rokoch vyvlastnené za účelom výstavby tenisového areálu. Sťažovatelia, ktorí sú všetci právnymi nástupcami pôvodných vlastníkov, podali začiatkom 90-tych rokov proti mestu Košice a súkromnému prevádzkovateľovi športoviska žaloby, ktorými si uplatnili svoje práva k pozemkom pod športovým areálom a žiadali o úpravu ich vzťahov s odporcami. Ich žaloby boli zamietnuté súdmi prvého (v roku 2009 v prvom, resp. 2008 v druhom prípade) aj druhého stupňa (v roku 2010) na základe rôznych dôvodov. Sťažovatelia sa následne obrátili o ústavný súd, kde namietali porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru a ústavnej obdoby článku 1 Protokolu č. 1. Ústavný súd ich sťažnosti v roku 2010, resp. 2011, odmietol ako zjavne neopodstatnené. Vo svojom rozsudku Súd konštatoval, že navrhovatelia mali spoločnú históriu a ich návrhy boli vznesené prostredníctvom jedného právneho zastúpenia, v približne rovnakom čase, na tých istých súdoch a na základe rovnakých argumentov.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Za týchto okolností sa zdalo byť prirodzené, že o ich nárokoch malo byť rozhodnuté obdobným spôsobom. To sa však nestalo, pretože konania viedli k trom rôznym typom záverov (zriadenie vecného bremena, priznanie finančnej náhrady alebo zamietnutie žaloby). Rozpory neodstránil ani ústavný súd na základe ústavnej sťažnosti podanej sťažovateľmi. Za týchto okolností sa Súd domnieval, že rozpory v judikatúre vnútroštátnych súdov v danej oblasti boli „hlboké a pretrvávajúce“ a hoci vnútroštátne právo upravuje mechanizmus na odstránenie namietaných rozporov a tento mechanizmus bol využitý, nemožno povedať, že mal konsolidačný účinok. Dospel preto k záveru, že vzniknutý stav právnej neistoty je v rozpore so zárukami, ktoré vyplývajú z práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru. Ostatné námietky sťažovateľov zamietol. Čo sa týka náhrady škody, Súd priznal každému sťažovateľovi 5 200 EUR z titulu nemajetkovej ujmy, ako náhradu trov a výdavkov na právne zastúpenie priznal Súd spoločne sťažovateľom 1 500 EUR.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Nároky na prípadnú majetkovú škodu im odporučil uplatniť si v prípadnom vnútroštátnom konaní, ktoré môžu na základe rozsudku Súdu iniciovať žiadosťou o obnovu pôvodných konaní. V rámci výkonu sťažovateľa na základe uvedeného rozsudku Súdu požiadali o obnovu pôvodného konania z roku 1994 na Okresnom súde Košice I, ktorý rozsudkom z 3. novembra 2016 obnovu konania povolil. Toto rozhodnutie bolo potvrdené aj Krajským súdom v Košiciach 13. júla 2017.
- o Aj na základe týchto skutočností Výbor ministrov skonštatoval, že Slovenská republika splnila svoj záväzok podľa článku 46 ods. 1 Dohovoru a rozhodol o ukončení sledovania výkonu tohto prípadu rezolúciou CM/ResDH(2018)259 prijatou 4. júla 2018.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o rozsudok **DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike** z 9. júna 2015
- o Súd rozhodol o porušení článku 6 ods. 1 Dohovoru, konkrétne práva na spravodlivé súdne konanie a osobitne princípu právnej istoty, z dôvodu zrušenia právoplatného a vykonateľného rozsudku v prospech sťažujúcej sa spoločnosti najvyšším súdom na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom na podnet druhého z účastníkov konania. Zároveň rozhodol aj o porušení práva na majetok v rozpore s článkom 1 Protokolu č. 1.
- o Následne sťažujúca sa spoločnosť podala návrh na obnovu konania, ktorý však bol Okresným súdom Bratislava V zamietnutý (sp. zn. 23Cb/355/2015). Okresný súd v rozsudku uviedol, že nevyhovel žiadosti o obnovu konania z dôvodu, že v prípade povolenia obnovy konania by konajúce súdy nemohli byť viazané akýmkoľvek právnym názorom Súdu, lebo v rozsudku Súdom žiadny právny názor k meritu veci vyslovený nebol.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o V tomto ohľade pripomíname, že Súd vo svojom rozsudku najskôr poukázal na všeobecné princípy vyplývajúce z jeho judikatúry. Uviedol, že jedným zo základných prvkov vlády práva je princíp právnej istoty, ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované. Odklon od tohto princípu je odôvodnený iba v prípadoch, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru. Právomoc vyšších súdov zrušovať alebo meniť právoplatné a záväzné súdne rozhodnutia by mala byť vykonávaná na účely nápravy základných väd. Táto právomoc musí byť vykonávaná tak, aby bola v čo najvyššej možnej miere dodržaná spravodlivá rovnováha medzi záujmami jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť súdneho systému. Za základné vady Súd považuje justičné omyly alebo závažné vady súdneho konania, zneužitie právomoci, zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva alebo akékoľvek iné závažné dôvody vyplývajúce zo záujmov spravodlivosti.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Následne, pri aplikácii uvedených princípov na predmetný prípad sa Súd nestotožnil s právnymi názormi generálneho prokurátora, najvyššieho súdu, ani ústavného súdu a dospel k záveru, že v tomto prípade neboli dané také skutočnosti, ktoré by bolo možné považovať za ospravedliteľné dôvody pre zrušenie právoplatného a vykonateľného rozsudku. Konštatoval, že tento zásah bol v rozpore s princípom právnej istoty, ako aj rovnosti zbraní a rozhodol o porušení článku 6 Dohovoru. Súd ďalej v zmysle svojich záverov podľa článku 6 konštatoval, že pri zásahu do majetkových práv spoločnosti nebola zachovaná spravodlivá rovnováha a sťažujúca sa spoločnosť musela niesť individuálne a neprimerané bremeno. Rozhodol preto, že bol porušený článok 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru. Za zistené porušenia Dohovoru sťažujúca sa spoločnosť požadovala 25 762 763,22 eur vo vzťahu k majetkovej škode a 100 000 eur vo vzťahu k nemajetkovej ujme.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Čo sa týka nároku na majetkovú škodu, vo svojom stanovisku predloženom Súdu vláda poukázala na skutočnosť, že ak sťažujúca sa spoločnosť utrpela akúkoľvek majetkovú škodu, prípadné konštatovanie porušenia jej práv podľa Dohovoru Súdom bude predstavovať dôvod pre obnovu vnútroštátneho konania podľa 228 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku, a že sťažujúca sa spoločnosť by sa mala majetkovej škody dožadovať v takomto konaní. Súd tento argument akceptoval a zároveň konštatoval, že čo sa týka nároku na náhradu majetkovej škody, ustanovenia, na ktoré sa vláda odvolala, poskytujú sťažujúcej sa spoločnosti spôsob, akým bude možné napadnuté konanie obnoviť, a že žalovaný, ktorý bude takouto obnovou prípadne dotknutý, je v súčasnosti v úplnom vlastníctve štátu. Z uvedeného vyplýva, že Súd nárok na náhradu majetkovej škody nezamietol ako neodôvodnený, ale odkázal sťažujúcu sa spoločnosť na možnosť obnovy konania. Preto nemožno zastávať názor, že priznaním nemajetkovej ujmy boli odstránené všetky závažné dôsledky konštatovaných porušení Dohovoru aj vo vzťahu k porušeniu práva na majetok.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Na vnútroštátnej úrovni je preto prostredníctvom obnovy konania a rozhodnutím v obnovenom konaní potrebné nastoliť právny stav, ktorý existoval pred porušením práv v dôsledku zrušenia právoplatného a vykonateľného rozsudku v prospech sťažujúcej sa spoločnosti najvyšším súdom na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom.
- o Čo sa týka zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu, na ktorý sa okresný súd tiež odvoláva, pripomíname, že podľa § 3 štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo nesprávnym úradným postupom. Keďže žiadne rozhodnutie v namietanom konaní nebolo zrušené ako nezákonné, zákon v prípade sťažujúcej sa spoločnosti nie je vo vzťahu k majetkovej škode aplikovateľný.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Sťažujúca sa spoločnosť sa odvolala a odvolací súd rozhodol o odvolaní 29. novembra 2017 rozsudkom sp. zn. 3 Cob/78/2017 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.
- o V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu I. ÚS 76/2016 došiel k záveru, podľa ktorého je možné nápravu porušených práv žalobcu a želaný stav dosiahnuť **len návrhom na obnovu konania a vzhľadom na kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu musí návrh na obnovu konania smerovať voči konaniu na ústavnom súde IV. ÚS 35/2012**. Sťažujúca sa spoločnosť tak nápravu v konaní pred všeobecnými súdmi nedosiahla a informovala o tomto vývoji Odbor výkonu rozsudkov Súdu (Rada Európy).

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o Pokiaľ ide o záver odvolacieho súdu pripomíname, že obnova konania pred ústavným súdom bola zavedená z dôvodu porušenia práv sťažovateľov, ku ktorému došlo zo strany ústavného súdu, ktorý buď rozhodoval ako jediná inštancia (viď nižšie prípad **Harabin proti Slovenskej republike**) alebo pre prípady, keď k porušeniu práv zaručených Dohovorom došlo výlučne v konaní pred ústavným súdom (napríklad v prípade **Ďurďovič a Trančíková proti Slovenskej republike** došlo k porušeniu práva sťažovateľov na prístup k ústavnému súdu tým, že tento najskôr odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov z dôvodu, že nebolo podané dovolanie a po podaní ústavnej sťažnosti po vyčerpaní dovolania bola sťažnosť odmietnutá pre zmeškanie lehoty). Vo vyššie uvedených prípadoch teda sťažovatelia nemali inú možnosť ako obrátiť sa svojimi žiadosťami o obnovu konania priamo na ústavný súd.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

- o V prípade, ak došlo k porušeniu práv zaručených Dohovorom v konaní pred všeobecnými súdmi tak **nepovažujeme za správny výklad súdov, ktoré zamietnu žalobu na obnovu konania s odkazom na obnovu konania pred ústavným súdom, pretože táto bola zavedená do právneho poriadku pre prípady, v ktorých porušovateľom práv neboli primárne všeobecné súdy, ale výlučne ústavný súd.** Takýto postup je podľa nášho názoru aj v rozpore s § 397 v písm. d) Civilného sporového poriadku (viď vyššie), pretože k rozhodnutiu o neprípustnosti žaloby na obnovu konania dochádza z dôvodov, ktoré nie sú uvedené v tomto ustanovení.
- o Tiež pripomíname, že rozhodnutie ústavného súdu, na ktoré odvolací súd vo svojom rozsudku sp. zn. 3 Cob/78/2017 z 29. novembra 2017 odkázal bolo odlišné od posudzovaného prípadu v tom, že v čase jeho posudzovania Súdom nebolo právoplatne skončené a absentoval v ňom preto výrok o porušení majetkových práv. V prípade **DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike** Súd práve v súvislosti s rozhodovaním o odškodňovaní majetkovej škody za porušenie majetkových práv akceptoval argument vlády o možnosti dosiahnuť nápravu obnovou konania pred všeobecnými súdmi s tým, že ustanovenia, na ktoré sa vláda odvolala, poskytujú sťažujúcej sa spoločnosti spôsob, akým bude možné napadnuté konanie obnoviť, a že žalovaný, ktorý bude takouto obnovou prípadne dotknutý, je v súčasnosti v úplnom vlastníctve štátu.

Navrátenie do pôvodného stavu – civilné konanie

Stážujúca sa spoločnosť sa následne obrátila SR s návrhom na obnovu konania na ústavný súd

III. ÚS 97/2018-13

„16. ... **ústavný súd návrh navrhovateľky na obnovu konania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 35/2012 odmietol podľa § 75b zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnený, keďže z rozsudku ESLP nevyplýva povinnosť preskúmania napadnutého uznesenia ústavného súdu ústavným súdom.** Z uvedeného dôvodu sa ďalšími požiadavkami navrhovateľky uvedenými v petite (body 1 a 3) nezaoberal.

17. V súvislosti so záverom ESLP o porušení čl. 1 dodatkového protokolu sa navrhovateľka nároku na náhradu majetkovej škody domáhala návrhom na obnovu konania podľa § 228 ods. 1 písm. d) OSP doručeným okresnému súdu 26. augusta 2015, ktorý ho rozsudkom č. k. 23 Cb 355/2015-290 z 20. septembra 2016 zamietol, čo krajský súd rozsudkom č. k. 3 Cob 78/2017-438 z 29. novembra 2017 potvrdil. Lustráciou ústavný súd zistil, že 15. februára 2018 mu bola doručená sťažnosť navrhovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv a slobôd rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 78/2017-438 z 29. novembra 2017 v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 23 Cb 355/2015-290 z 20. septembra 2016; tejto sťažnosti bola prídelená sp. zn. Rvp 342/2018 a ústavný súd o nej dosiaľ nerozhodol.“

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

- v konaní pred ústavným súdom

Podľa článku 133 ústavy: „Protí rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.“

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

V nadväznosti na uvedené bol zmenený s účinnosťou od 1. januára 2015 aj zákon o ústavnom súde podľa ktorého § 75 „právoplatné rozhodnutie Ústavného súdu možno za podmienok ustanovených týmto zákonom napadnúť návrhom na obnovu konania pred Ústavným súdom, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná (ďalej len "orgán medzinárodnej organizácie"), vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred Ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie Ústavného súdu.“

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

- o rozsudok **Harabin proti Slovenskej republike** z 20. novembra 2012
- o Súd skonštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru z dôvodu, že o disciplinárnom previnení sťažovateľa nerozhodoval nestranný súd.
- o Súd zároveň zamietol nárok na náhradu majetkovej škody a priznal sťažovateľovi 3 000 eur z titulu nemajetkovej ujmy.

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Ďalej uviedol:

- o Súd ďalej pripomína, že rozsudok, v ktorom konštatuje porušenie Dohovoru alebo jeho protokolov ukladá žalovanému štátu právnu povinnosť nielen vyplatiť dotknutým osobám sumy priznané ako spravodlivé zadosťučinenie, ale **aj zvoliť všeobecné a/alebo, ak je to nevyhnutné, individuálne opatrenia, ktoré musia byť prijaté v jeho vnútroštátnom právnom poriadku za účelom skončenia porušenia konštatovaného Súdom a uskutočniť akúkoľvek možnú nápravu k jeho dôsledkom takým spôsobom, aby bola, v takom rozsahu, v akom je to možné, obnovená situácia existujúca pred zisteným porušením** (pozri *Lungoci proti Rumunsku*, č. 62710/00, ods. 55, 26. január 2006, spolu s ďalšími odkazmi).

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

- o V prípade porušenia článku 6 Dohovoru, by sa mal sťažovateľ v rozsahu, v akom je to možné, **dostať do situácie v akej by bol, ak by požiadavky tohto článku boli rešpektované. Najvhodnejšia forma nápravy v prípadoch podobných predmetnému by mala byť obnova konania**, ak bude o ňu požiadané, pred súdom spĺňajúcim požiadavku nestrannosti v zmysle článku 6. Súd poznamenáva v tomto ohľade, že ústava ani zákon o ústavnom súde z roku 1993 výslovne neposkytujú možnosť obnovy konania pred ústavným súdom. Zákon o ústavnom súde však umožňuje ústavnému súdu aplikovať, ak je to vhodné, Občiansky súdny poriadok a Trestný poriadok, ktoré poskytujú možnosť obnovy konania, ak Súd v rozsudku dospeje k záveru, že rozhodnutie súdu alebo konanie, ktoré mu predchádzalo, bolo v rozpore so základnými ľudskými právami alebo slobodami účastníka konania (pozri Vojtěchová proti Slovenskej republike, č. 59102/08, ods. 23 a 27, 25. september 2012, a odsek 60 vyššie).

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania vo veci disciplinárneho konania vedeného proti nemu pred ústavným súdom pod sp. zn. PL. ÚS 92/2011 bol ústavnému súdu doručený 21. februára 2013. Ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 6/2013 z 29. októbra 2013 rozhodol tak, že návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietol podľa článku 131 ods. 1 ústavy, ako aj § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V odôvodnení *inter alia* uviedol: „Z ustanovení čl. 131 ods. 1 ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyplýva, že plénum ústavného súdu sa uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne. O návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania rozhodovalo 10 sudcov pléna ústavného súdu. Dvaja sudcovia ústavného súdu boli z rozhodovania v predmetnej veci vylúčení, jeden bol práceneschopný. Pri rozhodovaní o ich vylúčení zohľadňovalo plénum ústavného súdu závery vyplývajúce z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu z 20. novembra 2012 vo veci sťažnosti sťažovateľa Harabina proti Slovenskej republike (č. 58688/11), ktorý sa predmetnej veci týkal.

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Vzhľadom na nižší počet sudcov rozhodujúcich v danej veci v pléne ústavného súdu a na skutočnosť, že text ústavy ani text zákona o ústavnom súde výslovne možnosť obnovy konania pred ústavným súdom neposkytujú, nezískal návrh na povolenie obnovy disciplinárneho konania vedeného proti sťažovateľovi pod sp. zn. PL. ÚS 92/2011 požadovanú väčšinu siedmich hlasov a musel byť v súlade s označenými ustanoveniami ústavy a zákona o ústavnom súde zamietnutý z procesných dôvodov.“

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Listom z 5. septembra 2013 (ktorý bol zaslaný na vedomie aj prezidentovi SR, predsedovi vlády SR, predsedovi Národnej rady SR a predsedovi Ústavnoprávneho výboru Národnej rady SR) predsedníčka ústavného súdu upovedomila ministra spravodlivosti o tom, že ustanovenie článku 133 ústavy, ktoré vylučuje podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu ústavného súdu, ako ustanovenie právneho predpisu vyššej právnej sily v porovnaní s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, Trestného poriadku a zákona o ústavnom súde, na ktoré poukázal Súd vo svojom rozsudku z 20. novembra 2012, môže predstavovať vzhľadom na existenciu viacerých alternatív výkladu ústavného textu prekážku naplnenia záverov predmetného rozsudku Súdu. V nadväznosti na uvedené došlo k zmene ústavy, ktorá bola prijatá Národnou radou SR 4. júna 2014 a účinnosť nadobudla 1. septembra 2014. S účinnosťou od 1. januára 2015 bol zmenený aj zákon o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (bližšie pozri §75, § 75a, §75b).

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Na základe uvedených legislatívnych zmien sťažovateľ Harabin podal novú žiadosť o obnovu konania, ktorú ústavný súd **odmietol uznesením sp. zn. PL. ÚS 1/2016** z toho dôvodu, že ústavný súd **už meritórne rozhodol o prvom návrhu na obnovu konania a teda založil prekážku *res iudicata***, ako aj z dôvodu, že nová právna úprava týkajúca sa obnovy konania pred ústavným súdom neobsahuje osobitné intertemporálne ustanovenie, ktoré by umožňovalo jej retroaktívnu aplikáciu na prípady, o ktorých už ústavný súd pred nadobudnutím jej účinnosti rozhodol.

S uvedeným rozhodnutím sťažovateľ oboznámil aj Výbor ministrov. Jeho oznámenie následne Odbor výkonu rozsudkov Súdu zaslal Slovenskej republike s výzvou na informovanie o ďalšom postupe pri výkone predmetného rozsudku. Ďalším listom sťažovateľ požiadal Výbor ministrov, aby inicioval konanie pred veľkou komorou Súdu podľa článku 46 ods. 4 a 5 Dohovoru o otázke, či Slovenská republika splnila povinnosť podľa článku 46 ods. 1 Dohovoru vykonať rozsudok v predmetnom prípade.

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Odbor výkonu rozsudkov Súdu v liste z 5. októbra 2017 vyjadril svoje obavy z pokračujúceho **nevykonávania individuálnych opatrení v predmetnom prípade**. Podľa listu, napriek snahám vnútroštátnych orgánov umožniť efektívny výkon rozsudku (konkrétne zmene ústavy), konečným výsledkom naďalej zostáva **absencia obnovy konania pred ústavným súdom alebo akákoľvek iná vhodná forma *restitutio in integrum* pre sťažovateľa**. Odbor vo svojom liste uvádza dve možné alternatívy výkonu rozsudku v predmetnom prípade. Prvou a najvhodnejšou je obnova konania na ústavnom súde, preto by bolo podľa listu užitočné konkretizovať, či v súčasnosti existuje možnosť obnovy konania na podnet ústavného súdu, alebo aj na akýkoľvek iný návrh, za účelom zaistenia vykonania rozsudku. V prípade, že vnútroštátne orgány skonštatujú, že obnova konania nie je možná, je potrebné predložiť odboru vyjadrenie týkajúce sa akéhokoľvek druhého alternatívneho opatrenia, ktoré by sťažovateľovi umožnilo dosiahnuť *restitutio in integrum*.

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

Konkrétne, bolo by užitočné bližšie špecifikovať, či je možné, aby sťažovateľ získal náhradu za stratu šancí, spolu s vykonaním záznamu v jeho disciplinárnom spise, že Súd skonštatoval, že toto disciplinárne konanie bolo nespravodlivé v dôsledku porušenia jeho práva na konanie pred neustranným súdom. Okrem toho by bolo vhodné predložiť aj vyjadrenie vnútroštátnych orgánov týkajúce sa akýchkoľvek konkrétnych ad hoc opatrení, ktoré považujú za vhodné na zaistenie toho, aby sťažovateľ bol vrátený do takej pozície, v akej by bol, keby boli splnené požiadavky článku 6 Dohovoru.

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

- o Zástupkyňa vlády SR pred Súdom po vyjadrení zainteresovaných orgánov informovala Odbor výkonu rozsudkov Súdu, že list bol daný do pozornosti relevantným orgánom. Podľa listu ústavného súdu (prijatého v tomto kontexte), obnova napadnutého disciplinárneho konania pred ústavným súdom už nie je možná z dôvodu *res iudicata*. Existujúca legislatíva taktiež neumožňuje obnovu konania pred ústavným súdom z podnetu iného subjektu. Z tohto dôvodu oznámila, že vláda vykoná rozsudok alternatívnymi opatreniami, pričom uviedla: „Ako vám je známe, v novembri 2016 sťažovateľ podal žalobu o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., požadujúc náhradu škody v dôsledku rozhodnutia ústavného súdu. Konanie stále prebieha a nakoľko súdny systém v Slovenskej republike je plne nezávislý, vláda počká až kým v tomto kontexte bude vydaný právoplatný a záväzný rozsudok. Ak sťažovateľ nebude vo vnútroštátnom konaní úspešný, budú zväžené legislatívne opatrenia poskytujúce vhodnú náhradu (záznam do disciplinárneho spisu, náhrada za stratu šancí). Informácia týkajúca sa aktuálneho stavu konania bude predkladaná v pravidelných, šesťmesačných intervaloch.“

Navrátenie do pôvodného stavu v konaní pred ústavným súdom

rozsudok *Ďurďovič a Trančíková proti Slovenskej republike* zo 7. októbra 2015

Súd skonštatoval porušenie práva na spravodlivé konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v konaní pred ústavným súdom (odmietnutie sťažnosti z dôvodu, že nebolo podané dovolanie a po podaní sťažnosti po vyčerpaní dovolania bola sťažnosť odmietnutá pre zmeškanie lehoty). Po vyššie uvedenej zmene ústavy sťažovatelia využili možnosť podať žiadosť o obnovu konania o ich sťažnosti podľa článku 127 ústavy.

Ústavnú súd ich žiadosť akceptoval a konanie o pôvodnej ústavnej sťažnosti obnovil (pozri rozhodnutie III. ÚS 347/2015). V dôsledku toho bolo rezolúciou CM/ResDH(2016)34 z 8. marca 2016 Výborom ministrov ukončené sledovanie výkonu tohto prípadu.

Všeobecné opatrenia

- majú zabrániť opakovaniu podobných porušení Dohovoru v budúcnosti.

Patrí medzi ne napríklad:

publikovanie rozsudku v právnických periodikách, jeho zaslanie príslušným orgánom, či vzdelávanie orgánov verejnej moci vrátane súdov v oblasti judikatúry Súdu

zmena príslušnej legislatívy tak, aby bola v súlade s ustanoveniami Dohovoru a jeho protokolov

Všeobecné opatrenia

zmena v aplikačnej praxi vnútroštátnych orgánov (najmä najvyšších súdnych inštancií) vo vzťahu k danej právnej otázke

organizačné zmeny v práci na súdoch, zvýšenie počtu sudcov, vyšších súdnych úradníkov, či elektronizácia justície (pri porušení práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote)

Interpretačná právoplatnosť rozsudkov Súdu

Rozsudok nie je právne záväzný pre vnútroštátne orgány dotyčného štátu v iných veciach, ale štáty z neho vyvodzujú dôsledky, pretože majú všeobecnú povinnosť rešpektovať a aplikovať Dohovor v súlade s vyvíjajúcou sa judikatúrou Súdu. Inak by sa štáty vystavovali riziku, že budú tiež odsúdené, ak neprispôbia svoj právny poriadok, prípadne prax svojich súdov a iných orgánov požiadavkám Dohovoru, tak ako ich uplatňuje Súd. Hovorí sa o „**interpretačnej právoplatnosti rozsudkov Súdu**“ na rozdiel od „právoplatnosti vecí rozsúdenej“.

Interpretácia jednotlivých práv zaručených Dohovorom vnútroštátnymi orgánmi

- o Vnútroštátne orgány interpretujú právo v rozpore s existujúcou judikatúrou Súdu

neposkytnú mu ochranu - riziko konštatovania porušenia Dohovoru zo strany Súdu

poskytnú mu širšiu ochranu ako Súd - má za následok zvýšenie ochrany v danej oblasti s tým, že vnútroštátne orgány svojou judikatúrou vytvoria predpoklad, ktorý následne ovplyvní aj rozhodnutie Súdu v podobných veciach, ktorý by inak nekonštatoval porušenie